

2. MEDULINSKI ZAVIČAJNI ANNALE “MATE DEMARIN” 2017.

PROGRAM

17:30	UVODNI DIO
	Kulturno-umjetnički program učenika Osnovne škole dr. Mate Demarina Medulin
	Ivan Žagar: Uvodna riječ
	Goran Buić: Pozdrav načelnika Općine Medulin
	IZLAGANJA
18:00	PRVI PANEL: predsjeda Ljiljana Iveša
	Kristina Džin: Arheološki lokalitet Vižula: prošlost i budućnost
	Davor Bulić: Noviji arheološki nalazi u Medulinskome arhipelagu
	Miroslav Bertoša: Medulinac Tone Kamerić, Sargente Ponentino (druga polovica XVIII. stoljeća)
	David Orlović: Medulinski ljetni <i>Amarcord</i> . Detalji iz svakodnevice ljetnih sezona u Medulinu (1919. – 1939.).
	Rasprava (15 min.)
	Pauza (15 min.)
19:15	DRUGI PANEL: predsjeda Milan Radošević
	Igor Jovanović, Igor Šaponja: Stanovnici općine Medulin u koncentracijskim logorima tijekom Drugoga svjetskog rata
	Jelena Lužina: Marija Crnobori: protagonistica čakavskoga idioma
	Vanessa Vitković Marčeta: Od <i>butige</i> do <i>shopping centra</i> : leksičke značajke u općini Medulin u XXI. stoljeću
	Ljiljana Iveša: Morska flora u priobalju južne Istre
	Rasprava (15 min.)
	Vanessa Vitković Marčeta: Zaključna riječ
20:30	Domjenak

SAŽECI

mr. sc. Kristina Džin (Centar za arheološka istraživanja Instituta Ivo Pilar – Međunarodni istraživački centar za arheologiju, Brijuni – Medulin – MIC Arh)

Arheološki lokalitet Vižula: prošlost i budućnost

Poluotok Vižula i nekropola Burle u srcu Medulinskoga zaljeva neiscrpano su vrelo arheoloških i povijesnih istraživanja. U XVIII. i XIX. stoljeću probne iskope proveli su H. Maionica i A. Gnirs pretpostavljajući da je riječ o ostacima bogatoga i raskošnoga rimskoga rezidencijskog kompleksa u kojem je prema zapisima do smrti (ubijen 326. g. po. Kr.) boravio Krispo (*Ammian*, 14, 1, 20), stariji sin cara Konstantina Velikog.

Utemeljenjem „Međunarodnog istraživačkog centra za arheologiju, Brijuni – Medulin“ (1994.) u okviru „Projekta kulturno-povijesnog i arheološkog istraživanja i zaštite kulturne i prirodne baštine Općine Medulin“, 1995. godine započelo je sistematsko arheološko iskapanje i istraživanje zapadnoga obalnog dijela poluotoka Vižula (Vesna Girardi Jurkić i Kristina Džin). Usporedno se istražuje i podmorje poluotoka (Marijan Orlić, Mario Jurišić, Igor Miholjek), što dovodi do saznanja o graditeljskim aktivnostima, ali i o promjenama razine mora kroz gotovo dvije tisuće godina.

Općina Medulin je temeljem postojećih saznanja o lokalitetu radi potreba razvoja ustanovila 2015. projekt „Arheološki park Vižula“ temeljen na obnovi i prezentaciji arheološke baštine i uređenju arheološkoga parka (Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb i Hrvatski restauratorski zavod, Zagreb).

U istraživanjima će se osim konzervativne arheološke metode na kopnu i pod morem primijeniti i najsuvremenija metoda laserskoga skeniranja prostora iz zraka s ciljem neinvazivnoga djelovanja na krajolik. Prikupljeni podaci za vizualizaciju prostora bit će kroz arheološku i povijesnu baštinu predstavljeni posjetiteljima u novouređenome arheološkom parku.

Ključne riječi: arheološka baština, podvodna i kopnena arheološka istraživanja, lasersko skeniranje, arheološki park, Vižula

dr. sc. Davor Bulić (Odsjek za povijest Filozofskoga fakulteta Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli)

Noviji arheološki nalazi u Medulinskome arhipelagu

Brojna su poznata nalazišta rimske priobalne rezidencijalno-gospodarskih građevina, tzv. rustičnih vila, na kopnenim obalama Medulinskoga zaljeva. Iako su dosad bili poznati sporadični nalazi rimske keramike na otocima Ceja i Levan, posljednjih su godina zabilježeni ostaci rimske arhitekture koji ukazuju na stalnu naseljenost nekih otoka zaljeva u rimske doba. Na krajnjem vanjskom dijelu zaljeva, na otoku Fenera (Finera) nalaze se ostaci rimske uljare, a slično postrojenje za preradu maslina ili grožđa nalazilo se i na otoku Bodulaš. Zanimljivost na Bodulašu predstavljaju ostaci apside, izvana poligonalnoga oblika, što upućuje na pretpostavku da je rustična vila vjerojatno tijekom VI. stoljeća dobila nove sadržaje za štovanje kršćanske vjere, analogno poznatim primjerima postantičkih preobrazbi rustičnih vila širom nekadašnjega Rimskoga Carstva. Noviji nalazi potvrđuju da su otoci Medulinskoga zaljeva u rimsko doba bili ne samo stalno naseljeni već i kultivirani nasadima maslina.

Ključne riječi: rimsko doba, Medulinski zaljev i otoci, rustična vila, uljara

Professor emeritus Miroslav Bertoša (Pula)

Medulinac Tone Kamerić, *Sargente Ponentino* (druga polovica XVIII. stoljeća)

Antonio Camerich iz Medulina bio je mletački plaćenik, vojnik naoružane barke (*Barca Armata*) u Kopru, potom podnarednik (*sargente*, knjiž. *sergente*) u pomorskoj postrojbi na Kerkanskome otočju u Sredozemlju (u Zaljevu Sirta). U građi pohranjenoj u Državnom arhivu u Veneciji opisan je sukob mletačke lađe sa *šambekom* muslimanskih gusara s obala Berberije. Postrojba na Kerkanskome otočju branila je mletačku galiju od prepada *Barbareza*. Antonio (Tone) Kamerić vratio se u Medulin i sa sobom donio mornarsku škrinju koja se, dvije stotine godina kasnije, još 1994. nalazila kod nasljednika u Medulinu...

Ključne riječi: Antonio Camerich, Tone Kamerić, Medulin

David Orlović, mag. hist. (Pula)

Medulinski ljetni *Amarcord*. Detalji iz svakodnevice ljetnih sezona u Medulinu (1919. – 1939.).

Autor predstavlja razvojni put Medulina kao ljetne kupališne destinacije imućnijih Puljana za talijanske uprave, od kraja Prvoga do početka Drugoga svjetskog rata (1919. – 1939.). Iako su temelji tomu razvoju bili udareni već u habsburškome dobu, međuratno razdoblje profilira modernizaciju građanskoga života koja je sa sobom donijela veću prisutnost morskoga kupanja kao aktivnosti tijekom ljetnoga slobodnoga vremena. Nadahnuto filmom *Amarcord* (1973.), akcent će biti stavljen na čitav niz bizarnih situacija i općenitih problema s kojima se taj razvoj susretao, a izvor su novinski članci u tadašnjem tisku. Primjerice, česte su bile pritužbe na nekvalitetnu povezanost Medulina i Pule, zatim na higijenske uvjete, a ponekad su se povlačila i moralna pitanja povezana s oskudno odjevenim kupačima.

Ključne riječi: kupalište, slobodno vrijeme, *Amarcord*, Medulin, Pula

dr. sc. Jelena Lužina (Fakulteta dramskih umjetnosti Sveučilišta „Sv. Kiril i Metodij“)

Marija Crnobori: protagonistica čakavskoga idioma

Tijekom četrdesetdvogodišnje karijere glumica Marija Crnobori odigrala je ukupno 108 premijera: 98 premijernih naslova realiziranih u produkciji kazališta i/ili festivala te još deset premijera, uglavnom poetskih recitala. Neke je izvodila desetljećima, gostujući na mnogim elitnim kazališnim festivalima (u Dubrovniku, Splitu, Delfima...), ali i u desecima gradova/mjesta bivše Jugoslavije.

Najvažniji od svih, kako za nju osobno, tako i za njezinu zavičajnu kulturu i tradiciju, bio je recital *Čakavska lirika Istre*, koji je izvodila u različitim verzijama, pod nekoliko naslova, dulje od šezdeset godina (1947. – 2011.). Prema naknadnim procjenama – jer, nažalost, nije zapisivala baš svaku od ovih izvedbi – posve je izvjesno da je upravo *Čakavska lirika Istre* najizvođeniji naslov u teatrografiji i u karijeri Marije Crnobori. Odigrala ga je, u različitim verzijama, najmanje tri stotine puta.

Ključne riječi: Marija Crnobori, recital, Čakavska lirika Istre, protagonistica, čakavski idiom, zavičajna kultura

Igor Jovanović, prof. (Pula), Igor Šaponja, prof. (Pula)

Stanovnici općine Medulin u koncentracijskim logorima tijekom Drugoga svjetskog rata

Tijekom Drugoga svjetskog rata više od 20.000 stanovnika Istre deportirano je u koncentracijske logore diljem njemačkoga Reicha i fašističke Italije. Otprikljike 5.000 Istrana u tim je logorima smrtno stradalo.

Popisi deportiranih i umrlih Istrana djelomično su objavljivani u istarskome dnevnom tisku sredinom sedamdesetih godina XX. stoljeća, a temeljili su se na istraživanjima koji su proveli Ottavio Paoletich i Bruno Flego. Svoju su kalvariju prošli i stanovnici općine Medulin. Za vrijeme njemačke okupacije u Medulinu su se nalazile postrojbe njemačke vojske. Većina je stanovništva bila antifašistički opredijeljena te je sudjelovala u antifašističkome pokretu. Zato su platili veliku cijenu.

U izlaganju će se rekonstruirati deportacijski put stanovnika općine Medulin, put od uhićenja pa do dolaska u logor, život u logoru, preživljavanje i povratak kući. Na taj ćemo način nazočnima predstaviti „tip istarskog logoraša“, kojega smo definirali u našem istraživanju.

Ključne riječi: deportacije, koncentracijski logori, Drugi svjetski rat, „tip istarskog logoraša“, antifašistički pokret

dr. sc. Vanessa Vitković Marčeta (Odsjek za kroatistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta
Jurja Dobrile u Puli)

Od butige do shopping centra: leksičke značajke u općini Medulin u XXI. stoljeću

U svijetu modernih tehnologija, globalne povezanosti i jednostavnih i jeftinih mogućnosti komuniciranja posvuda, i načini se sporazumijevanja neminovno mijenjaju. Utjecaj stranih jezika, s naglaskom na engleski, nije iznenađenje već u nekoj mjeri i nužnost. Pridodamo li tomu i istaknutu turističku komponentu kraja na samome jugu Istre, ne čudi mnoštvo stranih leksema u javnoj komunikaciji, posebice u raznome nazivlju. Izlaganje se stoga temelji na analizi raznih naziva, odnosno krematonima s područja općine Medulin. Pokušat će se ponajprije utvrditi u kojoj mjeri strani jezici utječu na nazivlje te koliko se pozornosti daje lokalnim govorima, kojih i na samome području općine Medulin ima više.

Ključne riječi: hrvatski jezik, leksik, krematonimi, općina Medulin

dr. sc. Ljiljana Iveša (Centar za istraživanje mora (CIM) Instituta „Ruđer Bošković“ u Zagrebu)

Morska flora u priobalju južne Istre

Obala na jugu Istre je bogato razvedena, raznolike konfiguracije i tipova morskoga dna, što se odražava na veliko bogatstvo flore i faune. Prva složenija biocenološka istraživanja mora na samome jugu Istre provedena su sedamdesetih godina prošloga stoljeća. U posljednjih desetak godina detaljno je kartirano priobalje u Medulinskome arhipelagu, i to od Pješčane uvale pa sve do Marlere, pri čemu su zabilježena naselja makroalgi, čije vrste grade jedinstvena staništa u moru. Tako su u priobalju od Bumbišta u Banjolama pa sve do Rta Franina na jugu Kamenjaka uočena naselja jedne smeđe i crvene vavnene makroalge, čije prisustvo upućuje na vrlo dobro ekološko stanje u morskome ekosustavu. U zoni plime i oseke na stjenovitome supstratu zabilježena su rijetka naselja jadranskoga bračića, jedine endemske vrste u tome moru. Raznovrsna morska flora uočena je i u laguni Šćuza, jedinstvenome morskom staništu na jugu Istre, čije detaljno istraživanje tek slijedi.

Ključne riječi: morska flora, kartiranje, makroalge, endem, laguna, općina Medulin, Kamenjak, Šćuza

Organizacijski odbor:

dr. sc. Ljiljana Iveša, dr. sc. Milan Radošević, dr. sc. Vanessa Vitković Marčeta,
Ivan Žagar, prof. (predsj.)